

5. GELENEKSEL GIDALAR SEMPOZYUMU

SONUÇ BİLDİRGESİ

24-26 Kasım 2022

Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa Teknik Üniversitesi, Tarım ve Orman Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü, TMMOB Gıda Mühendisleri Odası ve TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası olarak beşincisi düzenlenen Geleneksel Gıdalar Sempozyumunu, 24-26 Kasım 2022 tarihleri arasında Bursa Uludağ Üniversitesi ev sahipliğinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir.

Zor bir dönemden geçtiğimiz bu günlerde amacı; geleneksel gıdalarımızın sürdürülebilir olarak üretilmesi ve dünya çapında en doğru şekilde tanıtılabilmesine yönelik yaklaşımların ele alınması olan Sempozyumda, alanında uzman bilim insanları, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının yetkilileri, sivil toplum kuruluşları, meslek mensupları, sektör temsilcileri ile öğrenciler bir araya gelmişlerdir. Toplam 15 oturumda 1 adet çağrılı, 44 adet sözlü ve 22 adet poster bildiri sunulmuş ve 300’ü aşkın katılımcı takip etmiştir. Ayrıca, “Geleneksel Gıdaların Gıda Güvenliğini de Sağlayarak Koruma Stratejileri” konulu ve sempozyumun önemli çıkarımlarının paylaşıldığı kapanış panelleri gerçekleştirilmiştir. Sempozyuma katılımın fazla olması yanında; sunulan bildiriler, nicelik ve nitelik olarak değerlendirildiğinde; sempozyumun, bu alandaki büyük zenginliğin tüm paydaşlar tarafından paylaşımı açısından son derece önemli bir gösterge olarak değerlendirilmiştir.

Geleneksel gıdalar, kültürümüzün bir yansıması olarak şekillenmiş ve günümüze kadar üretimleri devam etmiş olan gıda maddeleridir. Kültürel mirasın önemli bir yapı taşı olan geleneksel gıdalar; kırsal ekonomiye katkısı, iç ve dış turizme katkısı, toplumları buluşturması ve kaynaştırması, ürünlere özel bir değer kazandırması gibi ekonomik katkıları bakımından da oldukça önemlidir.

Geleneksel gıda ürünlerimizin korunması, günümüz şartlarına uygun olarak modern tesislerde işlenmelerinin ve üretimlerinin teşvik edilmesi, üretimde sürdürülebilirliğin sağlanması, ülkesel ve bölgesel ölçeklerdeki geleneksel gıda ürünlerinin belirlenerek envanterlerinin çıkarılması bizlerin en önemli görevleri arasındadır. Geleneksel gıdalar ülke kültürünün parmak izi niteliğindedir ve küresel anlamda tanıtımlarının sağlanması gerekmektedir. Bu yaklaşımla; Sempozyumda “Geleneksel Gıdalarda Sürdürülebilirlik ve Coğrafi İşaret” teması seçilmiştir.

Coğrafi İşaret (Cİ); belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri itibariyle kökenin bulunduğu bir yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş bir ürünü tanımlamaktadır. Coğrafi işaretli ürünler; tescil belgesinde belirtilen coğrafi sınırlar dışında üretilmemekte, üretilse de o adla satışa sunulamamaktadırlar. Geleneksel ürün adı koruması, Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı Amblem Yönetmeliği ile tescillenerek amblemleri işlenmektedir. Bu nedenle coğrafi işaret uygulaması, geleneksel gıdaların tanınması ve korunmasına ve böylece geleneksel ürünlere yönelik tüketici güveninin artmasına katkı sağlamakta, ürün değeriyle birlikte ekonomiye de katkı sağlanmaktadır.

Sempozyum sonunda öne çıkan değerlendirmeler şu şekildedir:

- Geleneksel gıdaları, salt beslenme ihtiyacımızı karşılayan ürünler olarak değerlendirmek mümkün değildir. Geleneksel gıdalar, tarihi ve kültürel değerlerdir. Bu nedenle de orijinal özelliklerini koruyarak yarınlara taşınmaları ve yok olmalarının engellenmesi son derece önemlidir.
- Geleneksel gıdaların özelliklerini tanımlamak kadar önemli bir başka konu da, bu ürünlerin risk analizlerini yaparak gıda güvenliği koşullarına uygunluğunu sağlamaktır.
- Ürünlerin geleneksel özelliğini veren yapısını mümkün olduğunca koruyarak, ürünün uyması gereken kriterleri tanımlamak ve bu kurallara uyulmasını garanti altına almak, ulusal ve uluslararası düzeyde tanınmasını sağlamak önceliğimiz olmalıdır. Bu konuda yapılması gereken çalışmalar henüz tamamlanmamıştır. Yakın coğrafyadaki ülkelerde benzer ürünlerin varlığı, kendi ürünlerimizin farklılığını somut biçimde tanımlama sorumluluğu getirmektedir. Bu konuda üreticilere, araştırmacı ve akademisyenlere görev düşmektedir. Bu amaç doğrultusunda; üniversite ile kamu kurumları ve özel sektör işbirliği çerçevesinde ortak projeler yapılmalı, bu alanda lisans üstü tezleri desteklenmeli, staj programları oluşturulmalıdır.
- Tarım ve Orman Bakanlığı'nın katkısıyla geleneksel gıdaların uyması gereken kriterlerin belirlenmesi önem arz etmektedir.

- Sürdürülebilir bir coğrafi işaretler sistemi, tescil, yönetim ve denetim aşamalarından meydana gelir. Coğrafi İşaretler, üreticileri korumak için geliştirilmiş bir sistem olduğundan gerek tescil sürecinde, gerekse farkındalığı arttırma konusundaki her türlü faaliyetin gerçekleştirilmesinde üreticilerin mutlaka süreç içerisinde yer alması sağlanmalıdır. Diğer yandan, sistemin tamamlayıcısı yönetim ve denetim konusunda gerekli girişimlerde bulunulmalı ve 3.Tarım ve Orman Şurası kararları arasında yer alan "Coğrafi işaretli ürünler, markalaşma ve katma değerli üretim ile pazar çeşitliliğinin artırılması, coğrafi işaretlerin yönetim ve denetleme süreçlerinin gözden geçirilerek mevzuatın tamamlanması" maddesi ivedilikle uygulanmalıdır.
- Geleneksel gıdaların yerinde üretiminin yapılması teşvik edilmeli, bu ürünlerin satış ve pazarlama süreçlerinde gıda güvenliğinden taviz vermeden pozitif ayrımcılık yapılmasının yasalarla güvence altına alınması sağlanmalıdır.

Prof. Dr. Mihriban KORUKLUOĞLU

Bursa Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Gıda Mühendisliği Bölümü
Sempozyum Başkanı

Doç. Dr. Rasim Alper ORAL

Bursa Teknik Üniversitesi
Mühendislik ve Doğa
Bilimleri Fakültesi
Gıda Mühendisliği Bölümü

Dr. Metin TÜRKER

Tarım ve Orman Bakanlığı
Tarımsal Araştırmalar ve
Politikalar Genel Müdürü

Yaşar ÜZÜMCÜ

TMMOB Gıda Mühendisleri
Odası Yönetim Kurulu
Başkanı

Baki Remzi SUIÇMEZ

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı